

відображення в обліку операцій з видачі, використання та погашення кредитів; оформлення та відображення в обліку банків їх фінансово-господарської діяльності; відображення фінансово-господарських операцій щодо нарахування та сплати банками податків та їх відповідності даним обліку та звітності, чинному законодавству.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 року № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України станом від 24.08.2023 / Верховна Рада України. 13.04.2012 No 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

Іващенко Віта Олександрівна,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Корупція залишається одним із деструктивних явищ сучасного українського суспільства. Як зазначається в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки, що затверджена Законом України від 20 червня 2022 р. [1], найбільш корумпованими, на думку опитаних експертів та підприємців, є такі сфери як митниця, земельні відносини, містобудування, будівництво великих інфраструктурних об'єктів, судочинство. Громадяни найчастіше мають справу з проявами корупції при отриманні медичних послуг, а бізнес – при взаємодії з органами правопорядку та прокуратури. Звичайно, зазначені дані потрібно враховувати при формуванні та реалізації антикорупційної політики.

Звернемо увагу, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31 жовтня 2003 р. [2], що набрала чинності для України з 1 січня 2010 р., в п. 1 ст. 5 передбачила обов'язок держав-учасниць документа згідно з основоположними принципами своєї правової системи розробляти й здійснювати або проводити ефективну скоординовану політику протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й невідкупності, прозорості й відповідальності. При цьому важливо, на яких принципах формується антикорупційна політика.

За результатами аналізу стану корупції в Україні, ефективності антикорупційної політики попередніх періодів, міжнародних стандартів та найкращих світових практик у сфері запобігання та протидії корупції були сформульовані основні принципи державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки.

Враховуючи обмеження обсягу доповіді на конференцію, розглянемо окремі із закріплених у законодавстві принципів.

По-перше, серед принципів – оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування, реалізація чого передусім передбачає: усунення дублювання повноважень різними органами; тимчасове припинення реалізації малоєфективних повноважень, що супроводжуються високим рівнем корупції, до запровадження належних процедур, які мінімізуватимуть відповідні корупційні ризики; усунення випадків реалізації одним і тим самим органом повноважень, поєднання яких створює додаткові корупційні ризики.

У цьому напрямі потрібно завершити приведення системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування у відповідність з адміністративно-територіальним устроєм.

По-друге, цифрова трансформація реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, прозорість діяльності та відкриття даних як основа для мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності.

Україна має стати країною, де можна швидко та просто отримати державні послуги. Цифрові технології поступово впроваджуються в усіх сферах життя. Цифровізація сприяє вирішенню побутових проблем, полегшує доступ до надання адміністративних, соціальних, комунальних та інших послуг, а також захищає суб'єктів господарювання від недобросовісної поведінки органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Звичайно, фінансові послуги стають прозорими. Цифрова трансформація підвищує ефективність діяльності влади.

По-третє, створення на противагу існуючим корупційним практикам більш зручних та законних способів задоволення потреб фізичних і юридичних осіб.

У деяких сферах суспільного життя застосування корупційних практик є зручнішим, швидшим, а то і єдиним способом задоволення потреб фізичних та юридичних осіб.

Тому громадянам, представникам бізнесу потрібно доводити інформацію про наявність згаданих вище електронних сервісів, спрощення процедур надання різноманітних послуг.

По-четверте, забезпечення невідворотності юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, що створює додатковий стримувальний ефект для всіх суб'єктів правовідносин.

У цьому напрямку вдосконалюється адміністративне, кримінальне, кримінальне процесуальне законодавство, приводиться у відповідність до міжнародних стандартів.

По-п'яте, формування суспільної нетерпимості до корупції, утвердження культури доброчесності та поваги до верховенства права.

Як зазначалося вище, проведені соціологічні опитування громадян засвідчили, що корупція є однією з ключових проблем в Україні. Разом з тим, опитаних респондентів більше турбує політична

корупція, а не побутова. Корупційні практики на побутовому рівні не сприймаються громадянами як правопорушення.

Тому потрібно докласти зусиль, щоб сформувати в суспільстві стійке уявлення про корупцію як негативне явище, що знижує соціально-економічний розвиток, підриває основи національної безпеки. У цьому напрямі мають співпрацювати державні інституції та суспільство. Потрібно проводити інформаційно-просвітницькі заходи, в тому числі через заклади системи освіти. У 2020 році створено Офіс доброчесності Національного агентства з питань запобігання корупції, який просуває освітні ініціативи для поширення доброчесності.

Отже, розглянуті принципи мають враховуватися під час прийняття законодавчих актів, розробки і впровадження програмних документів уряду та інших органів влади, антикорупційних програм публічних інституцій з метою запобігання корупції в усіх сферах.

Підсумовуючи викладене зауважимо, що одним із пріоритетів для українського суспільства залишається розв'язання проблеми корупції. Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 [3], корупція визнана загрозою національній безпеці та національним інтересам України. Непослідовність та незавершеність реформ і корупція перешкоджають виведенню української економіки з депресивного стану, унеможливають її стале і динамічне зростання, підвищують уразливість до загроз, підживлюють кримінальне середовище (п. 24). Тому цілями антикорупційної політики в Україні має бути зниження рівня корупції. Це стане можливим, зокрема за умови дотримання основних принципів державної антикорупційної політики, вдосконалення законодавства, забезпечення невідворотності відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, а також формування у населення нульової толерантності до корупції.

Список використаних джерел

1. Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки: Закон від 20 черв. 2022 р. № 2322-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.
2. Конвенція ООН проти корупції. *Верховна Рада України*. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента від 14 вер. 2020 № 392/2020. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n7>.